

ร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่น หรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (เพิ่มมาตรา ๖ วรรคสาม)

(๒) กำหนดให้ในกรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อน ให้เพิกถอนแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมาย หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มมาตรา ๑๒/๑ มาตรา ๑๒/๒ และมาตรา ๑๒/๓)

(๓) กำหนดให้การพิจารณาอนุญาตเพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณา โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย ตามหลักการสิทธิชุมชนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๖ วรรคสอง)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ก่อให้เกิดข้อพิพาท ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับหน่วยงานรัฐ ประชาชนกับประชาชน ทั้งที่มีประชาชนที่ได้อยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการถูกประกาศแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติประกาศทับและมีประชาชนยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมิได้มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงควรช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอเพื่อการดำรงชีพ และได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์พื้นที่ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สามารถประกอบอาชีพและอยู่อาศัยโดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้

๒๖

เงื่อนไขที่กำหนด นอกจากนี้ กรมป่าไม้ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลระดับกรม ทำหน้าที่กำกับดูแลภาพรวมที่เป็นมาตรฐานหลักเกณฑ์ในฐานะผู้รักษาพระราชบัญญัติให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในกิจการของป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ ในการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพความเป็นจริงของพื้นที่เพื่อให้ราษฎรได้มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการจัดการทรัพยากรต่อไป โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การจัดการป่าไม้เป็นไปเพื่อรักษาหรืออนุรักษ์ป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพ และให้ประชาชนสามารถอยู่อาศัย ทำประโยชน์ ร่วมบริหารจัดการพื้นที่ป่าใช้สอยนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในจำนวนที่เหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีที่ดินในการประกอบอาชีพ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

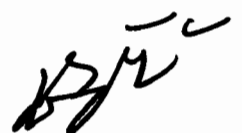
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

“ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือตมได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครอง ทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒/๑ มาตรา ๑๒/๒ และมาตรา ๑๒/๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

“มาตรา ๑๒/๑ กรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๖ วรรคสาม ให้เพิกถอนแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมาย หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

การพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่ามีการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายหลังที่ดินเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่

หลักเกณฑ์และแนวทางการพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ หลักสิทธิชุมชนและความยุติธรรม

มาตรา ๑๒/๒ ผู้ใดไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่ ได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า ทำไม้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ เพื่อยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่ เพื่อขอหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

ให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ยื่นคำขอไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่

(๒) เป็นผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่

(๓) ผู้ยื่นคำขอได้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

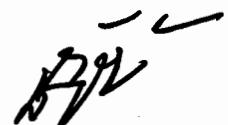
(๔) เหตุผลอื่น ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี

การสั่งอนุญาตตามวรรคสอง ให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทำการรังวัดที่ดินที่ยื่นคำขอยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แล้ว ออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แก่ผู้ยื่นคำขอโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม

ในกรณีที่นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีคำสั่งไม่อนุญาต และผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วย ผู้ยื่นคำขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภาท้องถิ่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งไม่อนุญาต คำสั่งของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๒/๓ ผู้ได้รับหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๒/๒ มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นแต่ไม่สามารถโอนให้แก่ผู้อื่นได้ เว้นแต่ตกทอดให้แก่ทายาทโดยธรรม แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในการยื่นคำขอมีสิทธิในที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยที่ดินหรือกฎหมายอื่น”

มาตรา ๕ ให้นำความในมาตรา ๖ วรรคสาม มาตรา ๑๒/๑ มาตรา ๑๒/๒ และมาตรา ๑๒/๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

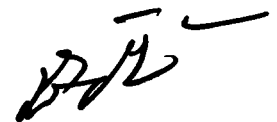

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณา โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการ ดังกล่าวด้วย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวน แห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

.....
.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ก่อให้เกิดข้อพิพาทความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับหน่วยงานรัฐ ประชาชนกับประชาชน ทั้งที่มีประชาชนที่ได้อยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการถูกประกาศแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติประกาศทับและมีประชาชนยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมิได้มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่ใช่น้ำที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงควรช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอเพื่อการดำรงชีพ และได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สามารถประกอบอาชีพและอยู่อาศัยโดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด นอกจากนี้ กรมป่าไม้ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลระดับกรม ทำหน้าที่กำกับดูแลภาพรวมที่เป็นมาตรฐานหลักเกณฑ์ในฐานะผู้รักษาพระราชบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในกิจการของป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ ในการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณา โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์สภาพความเป็นจริงของพื้นที่เพื่อให้ราษฎรได้มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการจัดการทรัพยากรต่อไป โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ไม่เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดให้ในกรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้เพิกถอนแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมาย หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยการพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน หากปรากฏว่ามีการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายหลังที่ดินเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ส่วนหลักเกณฑ์และแนวทางการพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ หลักสิทธิชุมชนและความยุติธรรม และกำหนดให้ผู้ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่ ได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า ทำไม้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ เพื่อยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่เพื่อขอหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น โดยให้นายกองการบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทำการรังวัดที่ดินที่ยื่นคำขอยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แล้ว ออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แก่ผู้ยื่นคำขอโดยไม่ชักช้าและไม่เสียค่าธรรมเนียม ในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาต และผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วย มีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภาท้องถิ่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งไม่อนุญาต คำสั่งของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นที่สุด ทั้งนี้ ผู้ได้รับหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นแต่ไม่สามารถโอนให้แก่ผู้อื่นได้ เว้นแต่ตกทอดให้แก่ทายาทโดยธรรม แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในการยื่นคำขอมีสถิตินที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยที่ดินหรือกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดให้การพิจารณาอนุญาตใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณา โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗)